

Smältpunkt

Sara Bech-Hanssen
Konstnärligt Kandidatprogram Smyckekonst
Högskolan för Design och Konsthantverk
Göteborgs Universitet 2017

Handledare: Karl Hallberg
Examinator: Karin Johansson
Kursansvarig: Klara Brynge

*Övergång mellan aggregationstillstånd.
Specifik tid i ett förlopp.
Vårens hoppfullhet.
Klimatets hopplöshet.
Emaljen vid 830°C.*

Detta projekt är ett utforskande av koppar och industriemalj, oxider och ytstrukturer, kropp och interaktion, rörelse och ljud, serendipitet och process.

Innehållsförteckning:

Bakgrund.....	4
Projekt/frågeställning/begrepp.....	5
Process/material/teknik.....	6
- Ciselera.....	6
- Valsa.....	8
- Kropp.....	9
Reflektion/Referenser/Lösryckta funderingar.....	13
- Kort om Jessica Hemmings.....	13
- Kort om färg.....	14
- Kort om Tove Jansson.....	15
- Kort om estetik.....	16
- Kort om alla smarta idéer.....	17
- Kort om navelskådning.....	18
- Kort om slump igen.....	19
Slutord.....	20

Bakgrund

Bakgrunden till det som blev mitt examensprojekt kommer ur höstterminen 2016. Tidigare hade jag jobbat i porslinslera och skapat strukturer i ytor som med glasyren förvandlades till abstrakta motiv. Under hösten bestämde jag mig för att söka samma uttryck i koppar och emalj. Den processen drevs av en teknisk utmaning. Materialen är i sig så olika att bearbeta och ingenting gick så enkelt som jag trodde. Efter några veckors experimenterande lyckades jag, det som återstod var att förvalta det material jag fått fram.

Varför gick jag tillbaka till metallen, istället för att låta porslinet vara vad det är? Jag tror jag har letat efter emaljen. Sedan jag lärde mig tekniken har den surrat i bakhuvudet. Faktum är att trots att jag gillar tekniken tycker jag inte om materialet. Glasemalj, som jag först fick lära mig det, är platt och blankt och bara bra när det är perfekt. Jag tilltalas inte alls av det. Men jag vet att det har potential att bli så mycket mer. Så när jag experimenterade med glasyr på porslin väcktes tanken om emaljen. Jag såg då hur jag kunde ta mig an emaljen på ett nytt sätt. Det var lättare sagt än gjort.

Projekt/frågeställning/begrepp

Detta arbete är en fördjupning i materialet och en reflektion över vad praktisk kunskap och erfarenhet innebär i den konstnärliga processen.

Detta är en milstolpe i en längre resa. Jag vill ta tillfället att reflektera över vad som hänt sedan jag började på Stenebyskolan för snart fem år sedan. De studier jag tagit del av har givit mig den intellektuella stimulans jag vill ha och behöver. En stor del av de kunskaper jag erfarit är dock i en annan form. Att arbeta praktiskt är en helt annan typ av lärande som bygger på erfarenhet. Att upprepa har alltid varit centralt. På så vis lär sig kroppen och ögat.

Min ursprungliga frågeställning handlade om slumpen. Vad tillför slumpen i processen/uttrycket? Hur kan jag medvetet få in slumpmässiga moment i arbetet? Som det så ofta är med processer kom allt att formuleras om. Jag gick vilse och hamnade i något helt annat.

På Steneby lärde jag mig begreppet serendipitet - skatterna en oavsiktligt finner i utforskandet av något annat. Detta går att översätta till den konstnärliga processen. Ofta börjar en i en riktning men på sidospåren kommer något mer spännande fram. Det går att jobba medvetet med detta, att alltid hålla sig öppen för vart projektet tar vägen. Det jag försöker göra är att lägga in moment i arbetet där dessa oväntade sidospår kan dyka upp. Det kan handla om begränsningar och tekniker. Eftersom processen kan beskrivas som en rad svåra beslut försöker jag också använda mig av slump som metod för att fatta besluten. Om allt går i en rak linje från idé till objekt sker inget oväntat och därmed uppstår färre lägen av reflektion och beslut.



Process/material/teknik

De material och tekniker jag begränsade mig till har jag ganska mycket tidigare erfarenhet av, dock inte bara positiv erfarenhet. Koppar är smetigt och emalj är platt och blankt. Ciseleringen är tidskrävande och bränningen är oberäknelig. Men detta ger mig också motivationen att behärska materialet.

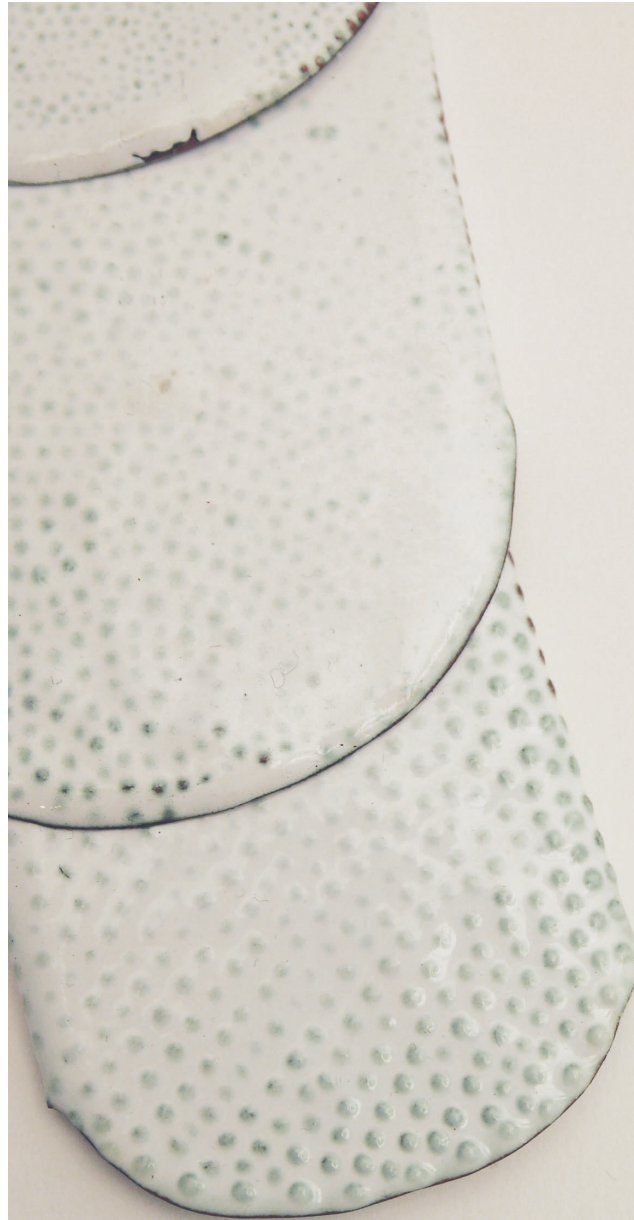
Ciselera

Mina första försök blev ciselerade broscher. Emaljen begränsar möjligheterna till tekniska lösningar, den utmaningen har hela tiden varit en motivation för mig att jobba inom smyckesformatet. Materialet tvingar mig att tänka ett steg fram och att låta hängningen/broschnålen/sammanfogningen bli en del av uttrycket. Jag dras åt de enkla och gärna synliga lösningarna. Som att materialet är ärligt och inte döljer sin funktion.

En av de första "färdiga" alstren var en liten ciselerad säkerhetsnål. Dess tydliga funktion ger den en karaktär som jag uppskattade. Jag vill ge nålen samma karaktär som



Ciseleringen står också i kontrast till det okontrollerbara. Cicelering handlar om rytm och det sitter i händerna. Här blev den fysiska erfarenheten tydlig. Jag ville tunna ut mönstret vid ett tillfälle. Alltså ändra rytmen. Men ett par timmar senare satt jag där med en färdigciserad plåt, utan variation i ytan. Handen hade tagit över för den har jobbar hårt på rytmen. Huden mot plåten känner temperaturen och justerar kraften i hammarslaget. Utan att tala om det för mig.



Valsa

Parallellt med ciseleringen började jag valsa plåt med olika material som gav struktur såsom textil, papper, plast, faner, garn mm. Även om jag använder samma tyg, plåttjocklek och drar åt valsem är det svårt att upprepa resultat. Uttrycket på plåtarna som kom ut fick styra vart de skulle ta vägen. Snart handlade även de valsade bitarna mer om hur jag får dit en nål eller trär en tråd. De lösningarna gav ett uttryck som snart blev mer spännande än ytan.



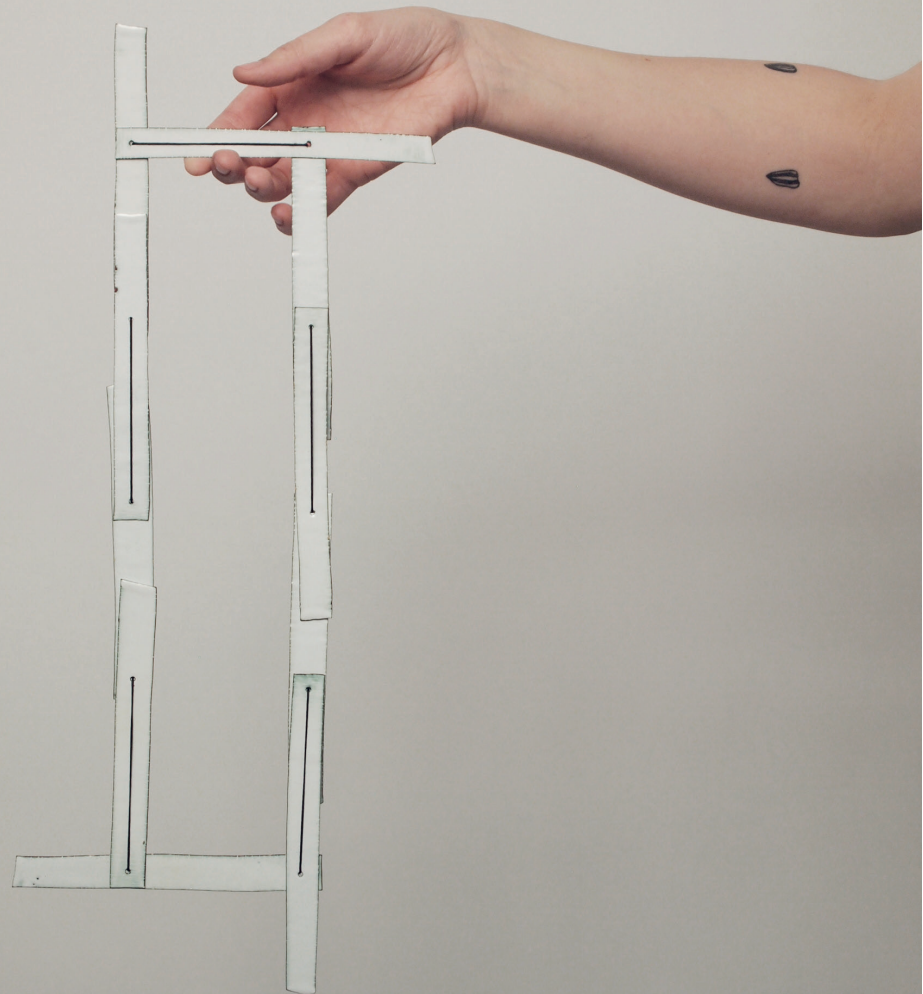
Kropp

Efter ett tag hamnade jag i en svacka då jag inte kände mycket för det jag skapat eller såg vart det skulle ta vägen. Jag försökte tvinga fram något jag inte hade i mig och backade tillslut tillbaka i min "comfort zone". Det som är bekant och bekvämt är just det av en anledning. Jag började jobba med komposition istället för separata delar. För mig har kroppen alltid varit i fokus med hjälp av rörlighet. Det som skiljer kroppens rum från väggen eller podiet är rörligheten.



Med rörligheten kommer kroppen. Med kroppen kommer interaktion. Med interaktion kommer ljud.

Ljudet som uppstår av delarna mot varandra har jag inte helt kommit underfund med än. De tidigare arbetet i keramik hade också väldigt mycket ljud. En intressant aspekt med ljudet i båda dessa arbeten är att de talar om materialet. Jag dras till det som berättar om vad materialet är, alla har nog vardaglig erfarenhet av keramik mot keramik och plåt mot plåt. En styrka i konsthantverket som konstform är referenserna till material som alla kan relatera till. Alla vet hur en keramik kopp känns i handen, alla bär vi textilier mot kroppen, alla har metall i sitt hem. Det är nog en av anledningarna till att jag gillar industriemalj, den ger också en koppling till emaljkoppar och badrumsinredning.



Faktum är att halvvägs in i projektet släppte jag slumpen. Visst närvarade den men jag fann istället de frågeställningar som har följt med länge och som tog mig vidare. Jag tror att jag tvingade mig själv att göra det där jag inte gillar så länge att jag glömde bort att faktiskt fokusera på det som är viktigt för mig i skapandet. Jag glömde bort kroppen, jag glömde komposition, jag glömde rörelse och jag tappade mitt flow.



Jag hade en intressant konversation med en klasskamrat om att jobba med kropp. Våra arbeten är väldigt olika men de har gemensamt att objekten förändras i möte med kropp. Mitt största mest tidskrävande objekt är den långa länken, uppbyggd av små vikta plåtbitar med emalj. Min tanke var att göra ett halssmycke av den och binda ihop ändarna, men ju längre den blev desto mer började jag se den som något annat. Genom att inte binda ihop den lämnar jag öppet för tolkning och interaktion. Den är följsam och tung, omsluter kroppen. Den är lekfull och inbjudande, och hamnar inte runt halsen direkt, men letar sig gärna dit.



Reflektion/Referenser/Lösryckta funderingar

Mina frågeställningar kring hur processen ter sig hamnade ganska snabbt i skuggan av det praktiska arbetet i sig. Istället för att analysera mitt sätt att arbeta behövde jag komma igång utan att tänka för mycket på vad/hur/varför. Processen är där men jag behöver mer distans för att svara på mina frågeställningar.

- Kort om Jessica Hemmings:

Föreläsningen som Jessica Hemmings gav på HDK i mars slog an väldigt mycket jag tänkt på i mitt arbete. Hon tar upp tacit knowledge/craft knowledge och experiential knowledge. Det som jag fastnade mest för i det ämnet var när Hemmings pratade om närvaro och frånvaro i handling. Att kunna köra bil utan att ens märka att en byter växel. Detta kopplar jag ihop med min relation till slumpen i arbetet. Efter ett tag kunde jag ciselera utan att tänka på vad jag gör. Vissa tekniker kan bli som att köra bil, jag vet inte om det är total närvaro eller frånvaro. Hemmings talade också om efterkonstruktion eller i hennes ordval "retrospective theorising" vilket jag fann väldigt intressant. Jag har tänkt mycket på detta under utbildningen eftersom mycket av det man tillskriver arbetet i och med redovisningar och handledning upplevs efterkonstruerat och oärligt. Men faktum är att analys och reflektion oftast blir tydligare i efterhand. För att teoretisera arbetet krävs ofta distans och tid.



- Kort om färg:

En given fråga är: varför denna färgskala? Jag har avgränsat mig strikt till den vita emaljén och oxiderna som bränner igenom. Dels är det tekniken, att låta emaljens varierande tjocklek, temperatur och tid i ugnen skapa färgskiftningarna. Här är det också en fråga om vad jag läser ut av färgen och vad som är en del av arbetet. För mig är den kalla gröna en horisont. Det som ligger långt bort ser alltid blåare ut. Så färgen symboliserar avstånd. I kombination med det vita ser jag nordiska landskap. Min far är från Lillehammer där jag spenderat många skollov. Att åka längdskidor på våren är just dessa skiftningar. Längs fjorden är det grönt men uppe på topparna glittrar snön vit. Jag fascineras också av glaciärer. Glaciärer är det största och mest orubbliga en kan tänka sig, samtidigt har den lilla människan lyckats hota deras existens. Det är en underlig relation. Snö som smälter är både vårens hopp och människans hopplöshet.



- Kort om Tove Jansson:

Ciseleringarna fick mig att tänka på skraffering i teckning. Jag tittade igenom mina Tove Jansson böcker och inspirerades av hennes sätt att bygga djup i linjeföringen vilket jag ville överföra till cisecering. Även hennes sätt att beskriva miljöer fastnade hos mig. Miljöbeskrivningarna är enastående komplexa och melankoliska. Hon beskriver naturen som en karaktär, att läsa av havet som man läser av en människas kroppspråk. Det melankoliska antropomorfa sättet att beskriva natur syns även i illustrationerna.

Kopplingen mellan ciseleringen och teckningen funkade aldrig helt för mig, men plötsligt såg jag den i de vikta staplade bitarna. De svarta kopparkanterna och färgskiftningarna var mer illustrativa än de mönstrade ytorna. Linjen som skapar ytan. Linjen som ger perspektiv och djup. Linjen som delar av. Linjen som för samman.



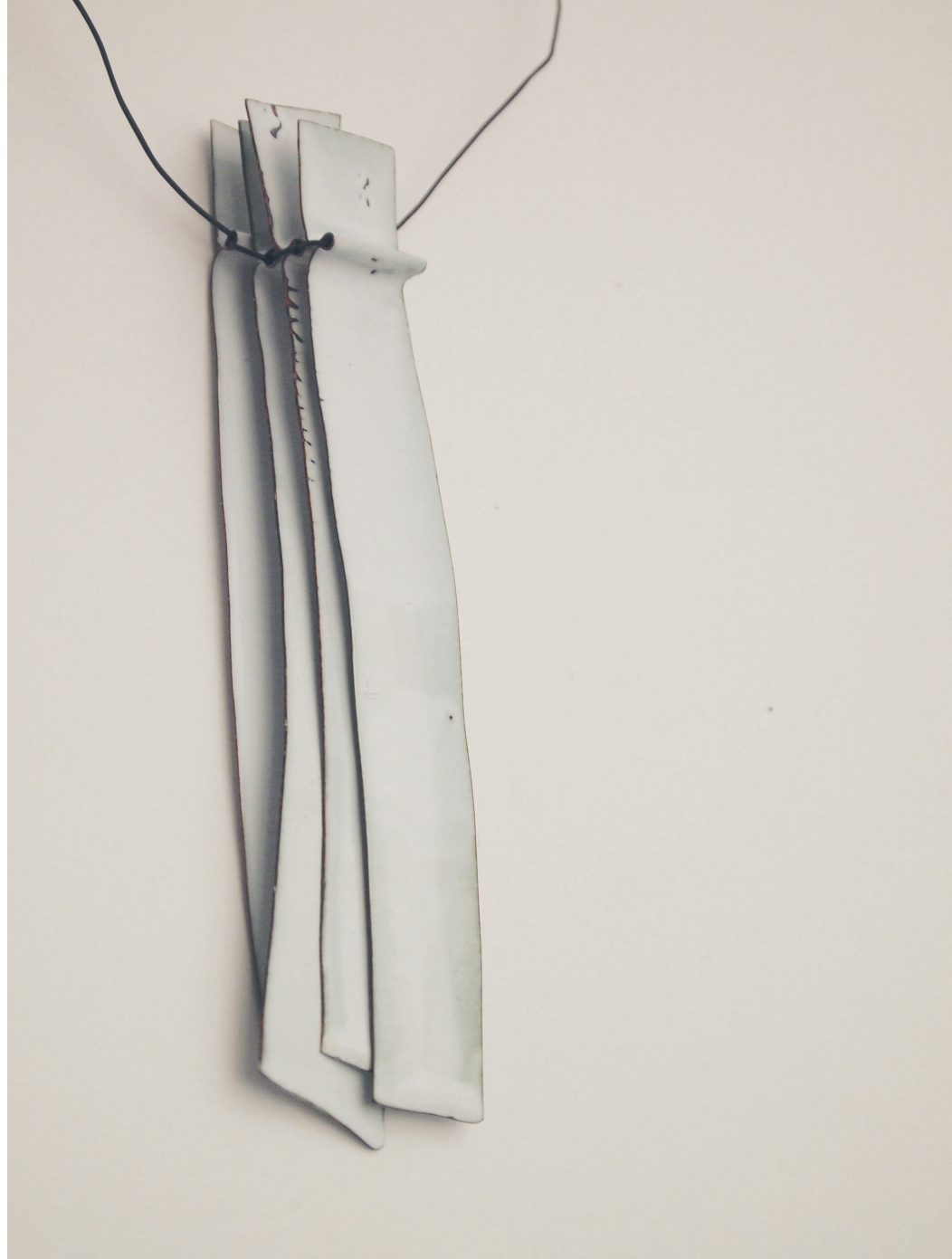
- Kort om estetik:

En svårighet i detta projekt är estetik. Jag har haft svårt för det estetiska fokuset som blir i denna sorts process där fokus ligger på materialexperiment. Eftersom jag gick in i processen utan ett specifikt mål med vad resultatet skulle uttrycka måste jag hela tiden värdera det uttryck som blir. Dock visste jag ju att djup och perspektiv var nyckelord i de abstrakta motiv jag jobbat med tidigare. Jag lät emaljen rinna och oxiderna skifta. Det svåra med estetik är att förhålla sig till det vackra. Är det skönheten jag strävar efter och vad är den värd? Varför dras jag åt de råa detaljerna och det icke-perfekta?



- Kort om alla smarta idéer:

En annan viktig del i processen är smarta idéer. Jag drivs ofta av att hitta lösningar på problem, det är nog delvis därför jag gillar att jobba väldigt avgränsat. Begränsningarna tvingar mig hitta på lösningar. Genom arbetet har jag haft väldigt många bra idéer. Nya sätt att lösa tekniska problem. För det mesta har det visat sig inte fungera i praktiken. Men trots att det oftast inte funkade och besvikelsen som det inneburit så har det varit givande för att hitta flow. Tex ville jag matta emaljen utan att förstöra formen, färgen och den svarta kanten. Jag kom på många smarta lösningar med sand (stulen från boulebana), pimpsten och trumlare. Jag skapade ett stormigt hav i en glasburk. Jag fick det att funka, men det tog allt för lång tid. Så efter en veckas experimenterande fick jag ge upp. Inte så bra för självförtroendet i stunden, men tekniker Carolina bekräftade: ”men det var ju väldigt bra idéer”. så i efterhand är jag glad att jag la ner tid på detta, jag testade alla sidospår för att komma fram till det spår som var rätt. Kanske lyckas jag skapa ett hav en vacker dag.



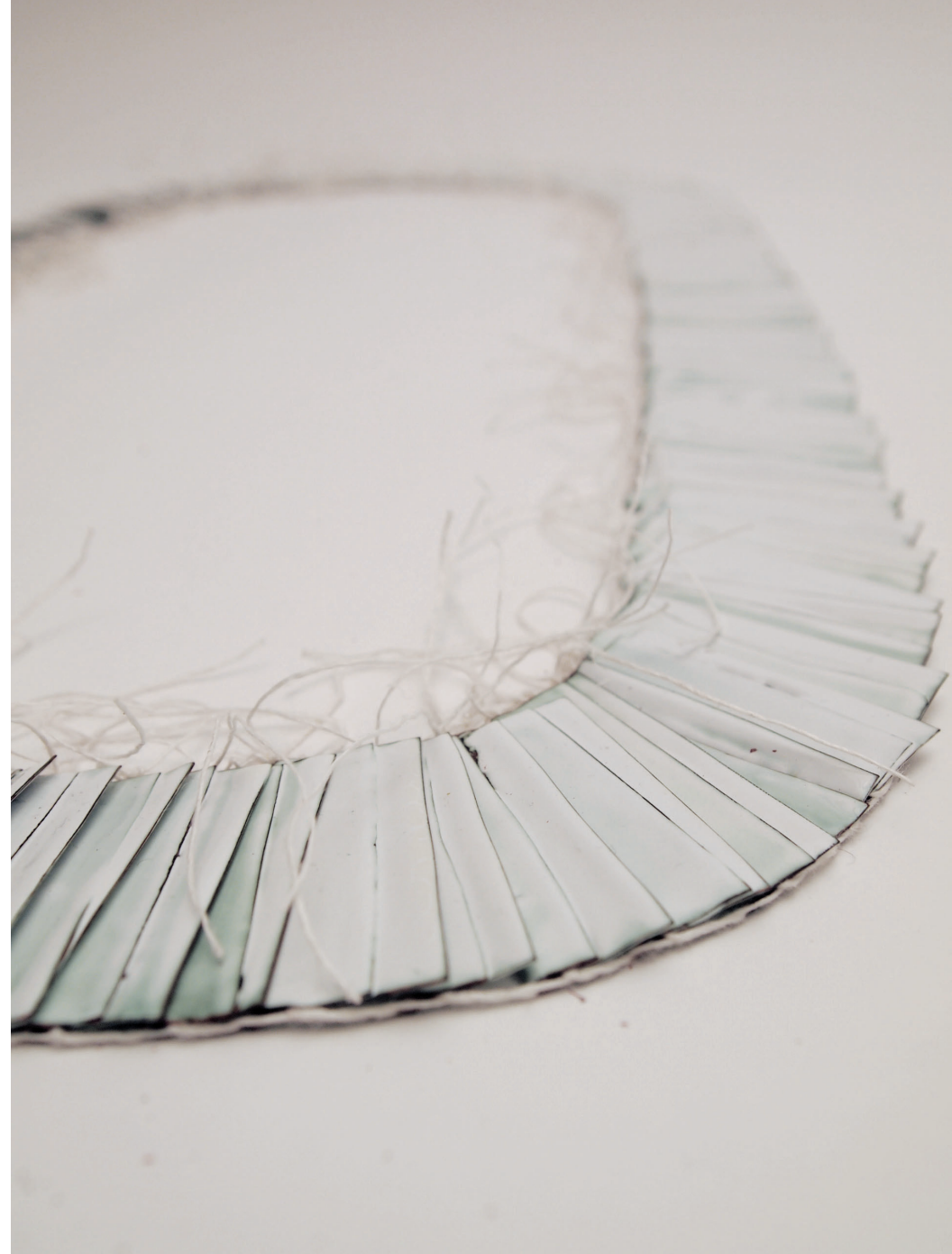
- Kort om navelskådning:

Att studera processen är svårt. Det har lett mig in på mycket tvivel och navelskådning, till den punkt att jag kallar mina alster för navelludd. De är vad som kommer ut av total självupptagenhet. Kanske känns detta extra tufft på grund av läget i världen just nu. Jag överkonsumerar nyheter och politik samtidigt som jag går in i mig själv och skapandet. Den stora hemska världen inkräktar på den lilla världen som är skapandet. Konsten är alltid viktig, men den kräver en självupptagenhet som känns så oförsvarbar i tider av krig, terror och högerextremism. Jag har ägnat mycket tanke åt detta genom projektet. Hur förhåller jag mig till samtiden? Måste jag förhålla mig till samtiden? Är jag självvisk? Är jag viktig? Hur förhåller jag mig till en konstnisch som är så exkluderande?



- Kort om slump igen:

Under opponeringen fick jag många frågor om slumpen, vilket var väntat. Slumpen är inte med till slutet. En fråga som opponenter ställde var: är slump verkligen rätt ord? Det var en bra fråga, som jag inte har svar på. Begrepp är viktigt för mig. Jag söker alltid ord, inte bara för att förklara men för att ge min definition på och på så vis förtydliga mina tankegångar. Ordet slump är stort och fast. det är också oromantiskt. Man kan byta ut slump och serendipitet mot öde, men jag vill hålla fast i en icke-spirituell hållning till processen. De finns de som talar om skapande som om något kommer från ovan och flödar ut genom den valda personens välsignande händer. Min syn på att skapa är att jobba hårt och få något att hända, idén om att vänta på inspiration provocerar mig. Jag tror jag behöver tänka över slumpen som begrepp, men än så länge väljer jag att brottas med det konkreta.



Slutord

Ännu har jag inte distans till detta projekt, analysen är inte färdig. Vad jag kan säga är att jag slutade i kärnan av mitt intresse för smyckekonsten. Kroppen, rörligheten och det levande rummet. Mitt förhållande till smyckekonsten har varit komplicerat och kanske behövde jag avsluta kandidaten med att åter sätta fingret på det som fört mig hit. Jag vill fortsätta med kroppen, jag vill förstå mer om processen och praktisk kunskap. Det rent materiella processarbetet intresserar mig både praktiskt och intellektuellt.

Det finaste och svåraste med skapandet är att jag aldrig känner mig färdig, och det gör jag inte nu heller. Jag kan se en utveckling, jag kan se ett resultat, men jag har bara skrapat på emaljytan.

